

ΚΛΑΙΡΗ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Άλικες σιωπές

Ένα μυθιστόρημα-κόσμημα!

Λένα Μαντά, συγγραφέας

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Άλικες σιωπές**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Κλαίρη Θεοδώρου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Χρυσούλα Τσιρούκη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Νέλλυ Βασιλείου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Βάσω Βύρρα

© Κλαίρη Θεοδώρου, 2018
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Des Panteva/Arcangel,
Евгений черепов/123rf
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2018

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2634-1
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2635-8

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

ΚΛΑΙΡΗ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Άλικες σιωπές

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Salvadera, Εκδ. Μπατσιούλας Ν. & Σ., 2009

Globus, Εκδ. Μπατσιούλας Ν. & Σ., 2011

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορεί:

Η αποικία της λήθης, 2016

Η αγάπη που δεν άκουσες, 2017

*Στον Θαλάσση,
γιατί είναι όμορφο το «μαζί»...*

«Οι άνθρωποι δημιουργούν την ιστορία τους, δεν τη δημιουργούν όμως αυθαίρετα σε συνθήκες επιλεγμένες από τους ίδιους, αλλά σε συνθήκες δοσμένες και κληρονομημένες από το παρελθόν. Η παράδοση που κληροδοτούν οι γενιές των αποθανόντων ζυγίζει πολύ βαριά πάνω στα κεφάλια των ζωντανών».

Καρλ Μαρξ, 18η Μπρουμαίρ του Λουδοβίκου Βοναπάρτη

*«Αφρότηω, αθέμιστος, ανέστιος ἔστιν ἐκεῖνος,
ὅς πολέμου ἔραται ἐπιδημίου οὐρουόεντος».
Ἀκοινώνητος, ἄγριος καὶ ἀπατρις εἶναι αὐτός
που τον εμφύλιο πόλεμο αγαπά.*

Ομήρου Ιλιάδα, Ι 63-64

Σύντομο σημείωμα

Το βιβλίο αυτό βασίζεται σε πραγματικές ιστορικές πηγές και μαρτυρίες όσον αφορά τα γεγονότα του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου και του Εμφυλίου. Παρ' όλα αυτά, ο πυρήνας της αφήγησης είναι καθαρά μυθοπλασία και οποιαδήποτε ομοιότητα των χαρακτήρων που περιγράφονται με υπαρκτά πρόσωπα είναι εντελώς τυχαία και δεν έχει ουδεμία σχέση με την πραγματικότητα.

I

Κιλκίς, 7 Νοεμβρίου 1944

*Π*ρέπει να χωριστούμε!» είπε εκείνος προσπαθώντας να αποφύγει το απεγνωσμένο βλέμμα της. «Αγάπη μου, άκουσέ με...» συνέχισε, μην μπορώντας να κρύψει την ταραχή του. «Δεν υπάρχει άλλη λύση... Πρέπει να προσπαθήσουμε να τις σώσουμε, έστω τη μία από τις δύο! Τους οφείλουμε τουλάχιστον αυτό...»

Έστω ο ένας από τους δυο μας, έστω η μία από τις δυο τους... σκέφτηκε εκείνη ξεροκαταπίνοντας, μην μπορώντας να χωρέσει το μέγεθος και το νόημα αυτού του διλήμματος, νιώθοντας την ψυχή της να ανταγωνίζεται σε ψύχος τις πολικές θερμοκρασίες στις οποίες ήταν εκτεθειμένοι όλοι τους –μια χούφτα άνθρωποι στην ουσία, ταλαιπωρημένοι και εξαντλημένοι– εδώ και τόσο καιρό. Έσφιξε ενστικτωδώς το φασκιωμένο μωρό ακόμα πιο σφιχτά στην αγκαλιά της και έκλεισε τα μάτια για να εμποδίσει, όσο γινόταν, τα δάκρυα να κυλήσουν.

«Δε θα τα καταφέρουμε όλοι μαζί», συνέχισε εκείνος. «Πρέπει...»

«Πάψε!» τον διέκοψε. Δε χρειαζόταν να την πείσει. Μπορούσε να μυρίσει τον φόβο του, είχε μάθει για τα καλά τη μυρωδιά αυτή τόσο καιρό, ανάκατη με το νοτισμένο χώμα. Την ξεχώριζε χωρίς δυσκολία από τις υπόλοιπες οσμές της φύσης, της επέτρεπε, θέλοντας και μη, να γίνεται καθημερινός της σύντροφος. Ήξερε άλλωστε πολύ καλά τι τους περίμενε, αν συνέχιζαν έτσι. Είχε δει με τα ίδια της τα μάτια πού μπορούσε να φτάσει η ανθρωπί-

νη κτηνωδία. Όχι μία και δύο φορές, αλλά πολλές. Κάθε στάλα αθωότητας και αισιοδοξίας είχε στερέψει από μέσα της πολυλού. Η προηγούμενη ανέμελη ζωή της, τα παιδικά και εφηβικά της χρόνια στη Θεσσαλονίκη φαίνονταν πια τόσο μακρινά, τόσο ψεύτικα, σαν να τα είχε ζήσει κάποια άλλη, σαν να τα είχε απλώς ονειρευτεί. Πήρε βαθιά ανάσα, επιτρέποντας στον παγωμένο αέρα να πληγώσει ακόμα περισσότερο τον ήδη γρατξουνισμένο λάρυγγά της. Ένωσε να διογκώνεται στο μυαλό της η συγκεκριμένη στιγμή –λίγα μόλις δευτερόλεπτα όλα κι όλα– και ρούφηξε κάθε λεπτομέρειά της, λες και από αυτή εξαρτιόταν η ύπαρξή τους όλη: το σκοτάδι, την υγρασία, το κρώξιμο μιας κουκουβάγιας κάπου κοντά, τις ανάσες των συντρόφων της, τον χτύπο της καρδιάς της κόρης της, συγχρονισμένο στην αγκαλιά της με τον δικό της. Κατέβασε το κεφάλι και προσπάθησε να ελέγξει την ξινίλα στο στόμα της, που ήρθε ορμητική και απρόσκλητη από το εδώ και μέρες άδειο στομάχι της. Πόσο αδύναμη και μικρή ένωθε, πόσο ακατάλληλη για τον ρόλο που καλούνταν να υπηρετήσει, αυτόν της μάνας που όφειλε να προστατεύει τα μικρά της, πόσο αποτυχημένη!

Γύρισε την πλάτη της απότομα και άρχισε να περπατάει με βήμα ταχύ πίσω από τις άλλες τρεις γυναίκες που είχαν ήδη ξεκινήσει την πορεία τους προς τα ανατολικά, ξέροντας πως δεν είχε νόημα να περιμένουν. Δεν τους χαιρέτησε. Ούτε εκείνον, τον έρωτα της ζωής της, ούτε εκείνη, τη σάρκα και το αίμα της. Δεν είχε τη δύναμη. Δεν είχε τον τρόπο.

Πρέπει να κοντοστάθηκε για λίγο εκείνος εκεί, μαρμαρωμένος. Ένωθε την παρουσία, το βλέμμα του να της καίει την πλάτη. Κι αυτή απομακρυνόταν. Με όσο πιο σταθερό βήμα μπορούσε, μη βλέποντας μπροστά της από τα δάκρυα που της θόλωναν τα μάτια. Πόσο ήθελε να τον ακούσει να τη φωνάζει να γυρίσει πίσω. Να την πάρει και πάλι αγκαλιά, να την καθησυχάσει πως όλα θα πάνε καλά, να νιώσει και τα δύο κορίτσια της ζεστά και τρυφερά πάνω στο στήθος της, να ξυπνήσει από τον παράλογο

εφιάλη που ζούσαν. Δεν τη φώναξε... Πώς θα μπορούσε άλλωστε; Συνέχισε να περπατάει και έπειτα από λίγο κατάλαβε πως κι εκείνος είχε γυρίσει πια την πλάτη του και είχε ξεκινήσει τη δική του πορεία. Αμφότεροι με ένα μωρό στην αγκαλιά. Αμφότεροι κατευθυνόμενοι προς την απελπισία και τον θάνατο. Η κατάληξη θα ήταν η ίδια, κι ας είχαν χαράξει διαφορετικές πορείες.

Ένωθε τα πόδια της να λυγίζουν, την καρδιά της να σκίζεται στα δύο, ή μάλλον πιο σωστά στα τέσσερα. Γιατί τέσσερις ήταν οι ψυχές που χωρίζονταν απόψε, ψυχές που κανονικά ποτέ δε θα έπρεπε να απομακρυνθούν η μία από την άλλη. Τι είχε απομείνει όμως πια κανονικό σε τούτο τον κόσμο;

«Τίποτα!» ψιθύρισε μέσα από τα δόντια της. «Δεν έχει μείνει τίποτα όρθιο!» συνέχισε κι ένα ειρωνικό χαμόγελο ενέτεινε την γκροτέσκα έκφραση στο αλλοιωμένο από τον πόνο πρόσωπό της.

Και τότε η σιγαλιά της νύχτας μάτωσε απότομα, όλη η πλάση θαρρείς πως πληγώθηκε από το κλάμα εκείνο, το διπλό. Οδυρμός εν χορώ. Απόλυτα συντονισμένος και προερχόμενος από πνευμόνια που μόλις είχαν αρχίσει να σχηματίζονται. Γιατί σαν συννενοημένες, εκείνες, που δεν είχαν ακόμα καν χρονίσει και που ως τώρα υπέμεναν τα πάντα χωρίς να βγάζουν τσιμουδιά, με στωικότητα που θα ζήλευαν ακόμα και ενήλικοι, τώρα τα είχαν δώσει όλα και ούρλιαζαν σαν λαβωμένα ζώα.

Δεν προσπάθησε να σωπάσει το δικό της μωρό στην αγκαλιά, προφανώς ούτε κι εκείνος το άλλο. Επί ώρα πολλή τη στοιχειωναν οι λυγμοί τους, επί ώρα πολλή αγνοούσε τις συντροφισσές της που την προέτρεπαν, στην αρχή τρομαγμένες και στη συνέχεια θυμωμένες, να ησυχάσει το μωρό, γιατί θα τις άκουγαν και τότε ούτε φίδι στον κόρφο τους... Δεν την ένοιαζε. Τα κορίτσια της δικαιούνταν να θρηνήσουν, να επικοινωνήσουν μεταξύ τους για μια τελευταία φορά, να αποχαιρετιστούν έστω και με αυτόν τον τρόπο. Γιατί, αν ένα πράγμα έτρεμε, αυτό ήταν τούτο: δε θα ξανασυναντιόνταν ποτέ. Σε αυτόν τον κόσμο. Ζωντανόί...

Πρώτο Μέρος

Οκτώβριος υπήρξε ανέκαθεν μήνας κοσμογονικών εξελίξεων και γεγονότων στη Θεσσαλονίκη. Έτσι συνήθιζε να λέει η Ηλέκτρα χαριτολογώντας, όποτε αναφερόταν στη γνωριμία της με τον Δημήτρη. Οκτώβριο του 1912, ανήμερα της γιορτής του Αγίου Δημητρίου, πολιούχου της πόλης, απελευθερώθηκε η Θεσσαλονίκη έπειτα από αιώνες Τουρκοκρατίας κατά τη «Μεγάλη Εξόρμηση» του Πρώτου Βαλκανικού Πολέμου, Οκτώβριο κατέφτασε το μεγαλύτερο κύμα προσφύγων ως τραγικός απόηχος της Μικρασιατικής Καταστροφής, Οκτώβριο του 1940 μπήκε και ο πόλεμος στη ζωή όλων. Και Οκτώβριο του 1935, ανήμερα των κοινών τους γενεθλίων –ναί, όσο παράδοξο κι αν ακουγόταν, είχαν γεννηθεί την ίδια μέρα με οκτώ χρόνια διαφορά– γνωρίστηκαν κι εκείνοι για πρώτη φορά. Υπό αντίξοες συνθήκες. Ήταν άλλωστε από μόνη της περιεργή η χρονιά εκείνη της περιόδου του Μεσοπολέμου. Το κλίμα, ως απόρροια του Εθνικού Διχασμού και της Μικρασιατικής Καταστροφής, ήταν ιδιαίτερα τεταμένο, ενώ παράλληλα τα μαύρα σύννεφα του επερχόμενου πολέμου είχαν ήδη αρχίσει να κάνουν την εμφάνισή τους στην Ευρώπη, καθότι ο φασισμός στην Ιταλία και ο ναζισμός στη Γερμανία μονοπωλούσαν πλέον τα πολιτικά δρώμενα της Γηραιάς Ηπείρου.

Μέσα σε αυτή την περιορρέουσα λοιπόν ανησυχητική ατμόσφαιρα και ενάντια στη γενικευμένη κατήφεια των καιρών, αποφάσισε η οικογένεια Παπαγιάννη να γιορτάσει τα δέκατα τρίτα γενέθλια της μονάκριβής τους, της Ηλέκτρας, με τρόπο που

θα έμενε αξέχαστος τόσο στη μικρή όσο και σε όλους στους καλεσμένους. Οι γονείς της Ηλέκτρας, ο κύριος Χαρίλαος και η κυρία Αναστασία, συμφώνησαν, ως εκ θαύματος, αφού η διαφωνία ήταν σαν να κυλούσε στο αίμα τους, ύστερα φυσικά από πολλές συζητήσεις και αμοιβαίες υποχωρήσεις, να πραγματοποιηθεί η περιλαμπρή γιορτή στους κήπους της ακμάζουσας ταπητουργικής βιομηχανίας που είχε κληρονομήσει ο κύριος Χαρίλαος από τον πατέρα του. Ο τόπος αυτός φάνταζε ιδανικός στα μάτια και των δυο τους, για εντελώς διαφορετικούς βέβαια λόγους. Από τη μία ο Χαρίλαος, που επιθυμούσε διακαώς, πέρα από την επιτυχημένη εμπορική του δραστηριότητα, να εμπλακεί ενεργά στα κοινά και στην πολιτική ζωή της χώρας, είδε την προκειμένη γιορτή ως μοναδική ευκαιρία να καλέσει σημαίνοντες «βασιλικούς» αξιωματικούς –αυτόν τον χώρο υποστήριζε ανέκαθεν με πάθος– στην «έδρα» του, εκεί δηλαδή όπου θα μπορούσε να αποδείξει περίτρανα τη δύναμη και τις ικανότητές του, και από την άλλη η Αναστασία χαιρόταν που δε θα ήταν αναγκασμένη να δεχτεί κόσμο στο σπίτι. Σιχαινόταν τις δουλειές του σπιτιού και, παρόλο που είχε δύο παρακόρες να την υπηρετούν ολημερίς και ολονυχτίς, γνώριζε καλά πως μια γιορτή της έκτασης που ονειρευόταν ο άντρας της θα σήμαινε πολύ περισσότερη κούραση και για την ίδια. Τώρα όμως θα αναλάμβαναν τα πάντα οι εργαζόμενες στο εργοστάσιο. Της το είχε υποσχεθεί ο Χαρίλαος αυτό, προκειμένου να την πείσει, να προλάβει την όποια αντίρρησή της. Εκείνη θα διάλεγε ό,τι τραβούσε η όρεξή της από φαγητά, ποτά, μουσική, διακόσμηση, και οι εργάτριες θα αναλάμβαναν να πραγματοποιήσουν όλες της επιθυμίες της, χωρίς να χρειαστεί να κουνήσει ούτε το μικρό της δαχτυλάκι. Δε θα ήταν άλλωστε η πρώτη φορά που οι υπάλληλοι θα αναγκάζονταν να αναλάβουν εργασίες πέραν του αντικειμένου τους και του εργασιακού τους ωραρίου. Και φυσικά για επιπλέον αμοιβή, ούτε λόγος.

«Και χάρη σάς κάνω!» συνήθιζε σχεδόν να ουρλιάζει ο Χα-

ρίλαος, με τις φλέβες στο κούτελο εξογκωμένες και τα κόκκινα αγγεία στα μάγουλα έτοιμα να εκραγούν, φτύνοντας παράλληλα, έξαλλος από θυμό στις σπάνιες περιπτώσεις που τολμούσε κάποια να υψώσει ανάστημα. «Δε φτάνει που σας δίνω δουλειά τέτοιες εποχές, μιλάτε κιόλας! Α, ρε, ξύλο που σας χρειάζεται...» συνέχιζε και έδιωχνε κακήν κακώς από το γραφείο του και πολλές φορές από την επιχείρηση γενικότερα την αυθάδη και αγνώμονα υφισταμένη του.

Και όντως ήταν τέτοιος άνθρωπος ο Χαρίλαος. Πίστευε ακράδαντα στον «διδασκικό χαρακτήρα μιας στοχευμένης χειροδικίας», και δεν ήταν λίγες οι φορές που είχε επιλέξει το ξύλο ως τρόπο καταστολής κάθε αντίρρησης μέσα στο ίδιο του το σπίτι. Αγνοούσε τότε τα βλέμματα απέχθειας τόσο της συζύγου του, της Αναστασίας, όσο και της μοναχοκόρης του, της Ηλέκτρας, σίγουρος πως έκανε το σωστό, πως η μέθοδός του θα επέφερε στο μέλλον τους καρπούς που εκείνος προσδοκούσε, δηλαδή την παντελή και άνευ όρων παράδοση και υπακοή στο πρόσωπό του.

Πρωτεργάτρια της όλης διοργάνωσης επιλέχτηκε να είναι η Αλκμήνη, η μητέρα του Δημήτρη. Πολλές φορές στο παρελθόν είχε αναλάβει η Αλκμήνη εργασίες άσχετες με την καθημερινή της απασχόληση στο εργοστάσιο. Και το έκανε πάντα αγόγγυστα, ενώ εκτελούσε το καθετί με υπευθυνότητα και σύνεση, δίνοντας σταθερά τον καλύτερό της εαυτό. Τη συμπαθούσε ο Χαρίλαος τη μεσόκοπη, μετρημένη στα λόγια και στους τρόπους Αλκμήνη, και αυτό ήταν κάτι που δε θα μπορούσε να πει για πολλές από τις υφισταμένες του. Ήταν πάντα ήρεμη και ευγενική, αποδοτική και ακούραστη, ευγνώμων για τη δυνατότητα που της πρόσφερε να έχει ένα πιάτο φαγητό στο τραπέζι της οικογένειάς της, ιδιαίτερα μετά το ατύχημα του συζύγου της του Θανάση, που είχε σακατευτεί, τσακίζοντας και πόδια και κλείδα, ύστερα από ένα τραγικό ατύχημα στα ναυπηγεία όπου δούλευε κι εκείνος ως εργάτης. Είχε επισκεφτεί μάλιστα ο Χαρί-

λαος τότε το σπιτικό τους, κάτι που δεν είχε κάνει ποτέ για καμμία εργαζόμενη του. Πέντε λεπτά όλα κι όλα είχε μείνει μέσα στο σαλονάκι της μικροσκοπικής μονοκατοικίας, που βρισκόταν σκαρφαλωμένη στην Παλιά Πόλη, λίγο κάτω από τα Κάστρα, στο Κουλέ Καφέ. Δεν είχε αντέξει παραπάνω. Τον έπνιγαν ο μικρός χώρος, η βαριά μυρωδιά από το μαγκάλι, τα μάτια πατέρα και γιου που τον κοιτούσαν με απορία και συγκρατημένη οργή συνάμα. Λες και είχε φταίξει αυτός στο παραμικρό. Είχε πετάξει κάποια χαρτονομίσματα πάνω στο τραπέζι και είχε τραπεί σε φυγή, πριν προλάβει καν να φέρει τον ελληνικό καφέ που του ετοιμάζε η Αλκμήνη στο εξωτερικό μαγειρείο. Η Αλκμήνη που ούτως ή άλλως του ετοιμάζε τον καφέ του κάθε μέρα στο εργοστάσιο, που δούλευε όσες υπερωρίες και αν προέκυπταν, που έκανε τις καλύτερες πίτες που είχε γευτεί ποτέ στη ζωή του.

Για αυτά και για άλλα ακόμα περισσότερα είχε αποφασίσει ο Χαρίλαος να κάνει τα στραβά μάτια, όταν πληροφορήθηκε από έναν καλοθελητή πως ο γιος της ευνοούμενης του, ο Δημήτρης, είχε μπλέξει με κομμουνιστές. Είχε αναγκαστεί να παραιτήσει το σχολείο πολύ νωρίς το αγόρι, κι ας ήταν εξαιρετικός μαθητής, όπως έλεγε με μάτια γεμάτα περηφάνια η Αλκμήνη τις ελάχιστες φορές που μιλούσε για την οικογένειά της. Με τον Θανάση όμως ανάπηρο και το πενιχρό εισόδημα της Αλκμήνης να μην αρκεί ούτε καν για τα απαραίτητα, η εργασία αποτελούσε πια μονόδρομο για τον Δημήτρη. Και δυστυχώς, καθότι δεν είχε φτάσει καν σε ηλικία να ολοκληρώσει έστω το γυμνάσιο, δεν είχε κλείσει τα δεκατέσσερα καλά καλά τότε, τον περίμενε κι αυτόν ο σκληρός κόσμος της ανειδίκευτης εργασίας, όπως και εκατοντάδες άλλους συνομηλίκους του. Αφήνοντας λοιπόν με πόνο ψυχής τη σχολική του τσάντα για πάντα στο ντουλάπι, κατάφερε, χτυπώντας ό,τι πόρτα βρήκε, να εξασφαλίσει μια θέση εργασίας στην καπνοβιομηχανία, στην Καπνική Μιχαηλίδη, που άκμαζε τότε στον χώρο.

Παιδί για όλες τις δουλειές θα ήταν στην ουσία, όσο σκληρές και βαριές κι αν ήταν αυτές, σε έναν χώρο που παραδόξως γνώριζε μεγάλη ανάπτυξη στη Θεσσαλονίκη των αρχών του 20ού αιώνα. Παρ' όλα αυτά, το τοπίο του καπνεμπορίου ήταν ομιχλώδες και δύσκολο και ο Δημήτρης βρέθηκε μέσα στη δίνη εξελίξεων που ούτε καν είχε φανταστεί. Αγόρι με κοντό παντελονάκι ακόμα, βρήκε σύντομα τον εαυτό του να γοητεύεται από τα ιδανικά του κομμουνισμού. Άκουγε τους εξίσου κατατρεγμένους και ταλαιπωρημένους συντρόφους του στην καπναποθήκη να μιλάνε με πάθος για τον Μαρξ, την ταξική πάλη, το γεγονός ότι τα συμφέροντα των κεφαλαιοκρατών και των εργαζομένων ήταν διαμετρικά αντίθετα μεταξύ τους, καθώς και τις ίσες ευκαιρίες που όλοι δικαιούνταν να έχουν σε αυτή τη ζωή και η καρδιά του χτυπούσε δυνατά στο στήθος, γεμίζοντάς τον αισιοδοξία και ελπίδα. Γιατί ίσως τελικά να μην ήταν όλα τόσο μαύρα όσο φάνταζαν στα μάτια του αυτή τη στιγμή, ίσως το μέλλον του να μην ήταν προδιαγεγραμμένο, ίσως να μην ήταν ακόμα αργά, όχι μόνο για εκείνον τον ίδιο, αλλά και για την κοινωνία όλη.

Και όλα μπορεί να είχαν εξελιχθεί εντέλει διαφορετικά στη ζωή του Δημήτρη και όλων των άλλων εμπλεκομένων, αν δεν αποφάσιζε εκείνος –τελευταία στιγμή είναι η αλήθεια– να παρעυρεθεί στη γιορτή των γενεθλίων της μοναχοκόρης του Χαρίλαου και της Αναστασίας, της δεκατριάχρονης Ηλέκτρας. Τον είχε χλιοπαρακαλέσει η μάνα του, η Αλκμήνη, να πάει να βοηθήσει, μέχρι και χρήματα του είχε τάξει, χωρίς φυσικά να αποκαλύψει πως αυτά προέρχονταν από το δικό της κομπόδεμα και όχι από τον εργοδότη της, όχι τόσο γιατί χρειαζόταν τη βοήθειά του, όσο γιατί ήθελε να διασκεδάσει τις εντυπώσεις. Είχαν φτάσει και στα δικά της αυτιά οι φήμες για την κομμουνιστική δράση του γιου της και ήξερε καλά πως, αν αυτές επαληθεύονταν, η δουλειά της στο εργοστάσιο θα αποτελούσε πια παρελθόν. Κι ένας Θεός μονάχα ήξερε πόσο μεγάλη ανάγκη είχε αυτή τη δου-

λειά! Ούτε να φανταστεί δεν ήθελε η Αλκμήνη πού θα κατέληγε η οικογένειά της, αν εκείνη δεν είχε τον πενιχρό μισθό της. Σαν τα σκυλιά στ' αμπέλι θα πήγαιναν, είχε δει άλλωστε με τα ίδια της τα μάτια μάνες να εκπορνεύονται για ένα κομμάτι ψωμί, ανθρώπους να ζουν στους πέντε δρόμους χειρότερα και από τα ποντίκια. Ήταν ευκαιρία λοιπόν να αποδείξει σε όλους, προπάντων στον κύριο Χαρίλαο, τι εξαιρετικός νέος είχε γίνει ο γιος της και να κλείσει τα κακά στόματα μια και καλή. Γιατί ο Δημήτρης, κατά γενική ομολογία, ήταν ευγενικός, γλυκομίλητος, όμορφος. Πολύ όμορφος! Ήταν σαν να είχε κληρονομήσει τα καλύτερα χαρακτηριστικά και των δυο τους, τόσο τα δικά της όσο και του Θανάση, και τα βλέμματα θαυμασμού που ξυπνούσε ο γιος της στο πέρασμά του δεν περνούσαν απαρατήρητα από τη γεμάτη περηφάνια Αλκμήνη.

«Μακάρι, Παναγία μου, να μην πάρουν τα μυαλά του αέρα», μονολογούσε εκείνη κάθε βράδυ μπροστά στο εικονοστάσι της, την ώρα που άναβε το μικρό της καντηλάκι. «Μακάρι να μη δηλητηριάζεται από τρελές ιδέες», συνέχιζε αναστενάζοντας βαθιά. Γιατί, όσο και αν δεν ήθελε να το παραδεχτεί, η Αλκμήνη φοβόταν πως ίσως αυτές οι φήμες που άκουγε να μην ήταν τελικά εντελώς ανυπόστατες. Με φουσκωμένα τα μυαλά γυρνούσε ο γιος τους στο σπίτι τα βράδια. Τα μάτια του έλαμπαν σαν να είχε πυρετό και τότε καθόταν στο τραπέζι, αδιαφορώντας για το φαγητό μπροστά του, και τους μιλούσε με υπερβολικό ενθουσιασμό και στόμφο για τα δικαιώματα των εργατών, την απεργία, την κατάργηση της υπάρχουσας τάξης των πραγμάτων. Έπειτα από λίγο, αφού ολοκλήρωνε το λογύδριό του, ξανάφευγε για να πάει να συναντήσει τους «συντρόφους» του, όπως έλεγε με νόημα, προκαλώντας στους σαστισμένους γονείς του ανησυχία και εύλογη απορία. Γιατί άραγε οι «φίλοι» είχαν αντικατασταθεί από «συντρόφους»; Και τι σήμαιναν όλες αυτές οι παράξενες, καινούργιες αντιλήψεις του; Πόσες και πόσες φορές δεν είχε έρθει ο μικρός –που μόνο μικρός δεν ήταν πια, στα δι-

κά της μάτια όμως θα παρέμενε πάντα το μωρό της– σε αντιπαράθεση με τον πατέρα του.

«Πρέπει να διεκδικήσεις τα δίκια σου!» φώναζε γεμάτος οργή ο Δημήτρης. «Σε σακάτεψαν και τώρα κάνουν σαν να μην υπάρχεις!»

«Ποιοι;» απαντούσε ο Θανάσης απλοϊκά, μην μπορώντας να ακολουθήσει το σκεπτικό του γιου του.

«Εκείνοι!» απαντούσε με μένος πια ο Δημήτρης. «Τα μεγάλα αφεντικά που πατούν επί πτωμάτων!»

«Αγόρι μου», έλεγε τότε ο Θανάσης, προσπαθώντας να εξηγήσει τα, γι' αυτόν τουλάχιστον, αυτονόητα. «Κανένας δε με σακάτεψε, μόνος μου έπεσα. Και σε αυτά τα μεγάλα αφεντικά που αναφέρεις εσύ τόσο απαξιωτικά, η οικογένειά μας χρωστά πολλά. Ούτε να φάμε δε θα είχαμε, αν δεν υπήρχαν εκείνοι, ιδίως όταν ήσουν μωρό και δεν μπορούσε ακόμα να δουλέψει η μάνα σου».

«Εκείνοι σου χρωστάνε! Το αίμα που σου έχουν πιει σαν βδέλλες...» σχεδόν ούρλιαζε ο Δημήτρης.

Σκοτεινίαζε τότε το βλέμμα του Θανάση, γέμιζε ανησυχία, προέβλεπε κακά και συμφορές. Σώπαινε όμως. Δεν έβγαζε πουθενά αυτή η συζήτηση, που επαναλαμβανόταν όμως όλο και πιο συχνά.

«Πώς να αλλάξεις ιδέες σε έναν νέο που το αίμα του βράζει;» απαντούσε παραιτημένος ο Θανάσης στις παραινέσεις της Αλκμήνης να του μιλήσει, να του εξηγήσει ότι το να εργάζεσαι δε σήμαινε αυτόματα πως ήσουν δούλοπρεπής. Πως ήταν διαφορετικό το να σέβεσαι από το να ανέχεσαι και πως τόσο η ίδια όσο και ο πατέρας του ένιωθαν βαθιά ευγνωμοσύνη για τους ανθρώπους που τους πρόσφεραν εργασία, όσο κακός κι αν ήταν κάποιες φορές οι συνθήκες. Και για την Αλκμήνη, αν εξαιρέσουμε την αμοιβή της, που καταλάβαινε και η ίδια πως θα μπορούσε να είναι κομματάκι καλύτερη, δεδομένης της ακούραστης, διαρκούς προσφοράς της, δεν ήταν καθόλου κακός οι συν-

θήκες. Την αγαπούσε τη δουλειά, της άρεσε να ξυπνάει από το χάραμα και να πηγαίνει στο εργοστάσιο, λάτρευε τα υπέροχα, χρωματιστά χαλιά που γεννιόνταν θαρρείς στα χέρια τους, φανταζόταν με αγάπη τα σπίτια που θα σόλιζαν την ώρα που ξέμπλεκε τρυφερά τα κρόσια τους κι επιπλέον ένιωθε περήφανα λόγω της εύνοιας που της έδειχνε ο κύριος Χαρούλαος.

Είχε ρωτήσει δειλά δειλά λοιπόν η Αλκμήνη τον Δημήτρη την προηγούμενη μέρα της γιορτής τι είχε αποφασίσει, αν θα πήγαινε δηλαδή τελικά μαζί της να βοηθήσει, και είχε δυσκολευτεί να κρύψει τον ενθουσιασμό της, όταν εκείνος απάντησε θετικά. Τα σιχαινόταν ο Δημήτρης όλα αυτά, αυτός και οι σύντροφοί του όμως τα χρειαζόνταν τα χρήματα άμεσα. Για να πολεμήσεις το κεφάλαιο χρειάζόσουν κεφάλαιο, και όσο οξύμωρη κι αν ακουγόταν αυτή η άποψη, όλοι οι ομοϊδεάτες του Δημήτρη τη θεωρούσαν δεδομένη. Δεν ήταν άλλωστε χαζοί, άνθρωποι της πιάτσας όλοι τους, ασπάζονταν μεν τον ιδεαλισμό που τους έτρεφε τα σπλάχνα, γνώριζαν όμως καλά και τις απαιτήσεις της καθημερινής πραγματικότητας.

Έφτασαν νωρίς το μεσημέρι στο εργοστάσιο, η Αλκμήνη χαμογελαστή και ευχαριστημένη, ο Δημήτρης μέσα στα νεύρα. Ένα ολόκληρο απόγευμα της ζωής του θα πήγαινε θέλοντας και μη χαμένο, στην υπηρεσία της μπουρζουαζίας που μισούσε. Και όχι όποιο κι όποιο απόγευμα. Το απόγευμα που είχε κι εκείνος γενέθλια, που έκλεινε τα είκοσι ένα του χρόνια και που μπορούσε να φανταστεί πολύ καλύτερους τρόπους να το γιορτάσει. Αυτό που σίγουρα δε φανταζόταν όμως ο Δημήτρης ήταν ότι αυτή η αγγαρεία, που τόσο πολύ ήθελε να αποφύγει, θα ήταν εντέλει εκείνη που θα άλλαζε τη ζωή του για πάντα. Γιατί εκείνη τη μέρα που πρωτοείδε ο Δημήτρης την Ηλέκτρα, το κοντέρ θα μηδένιζε και ο χρόνος θα μετρούσε πλέον αλλιώς, χωρισμένος θαρρείς στην προ και μετά Ηλέκτρας εποχή. Επέτρεψε λοιπόν εκείνος στη ματιά και την ψυχή του να πλησιάσουν για πρώτη φορά την Ηλέκτρα. Το τιμώμενο πρόσωπο της γιορτής. Την κόρη του

Χαρίλαου, που γιόρταζε τα δέκατα τρίτα γενέθλιά της απόψε. Την κοπέλα που, παρά το νεαρό της ηλικίας της, τον μάγεψε από την πρώτη στιγμή και τον αιχμαλώτισε για πάντα.

Ήταν αλήθεια αρκετά ανεπτυγμένη για την ηλικία της η Ηλέκτρα. Περισσότερο περνούσε για δεκαεξάχρονη κοπέλα παρά για κορίτσι που μόλις τώρα έμπαινε στην εφηβεία. Και όχι όποια κι όποια δεκαεξάχρονη κοπέλα... Η Ηλέκτρα ξεχώριζε όπου στεκόταν κι όπου βρισκόταν σαν τη μύγα μες στο γάλα. Ψηλή, αδύνατη, με ιδιαίτερα μακριά πόδια και λαιμό κύκνου, στήθος ήδη καλοσηματισμένο, χαμόγελο που σε μετέτρεπε σε παντοτινό της σκλάβο και μάτια, αχ, τι μάτια ήταν αυτά! Μελιά, σχεδόν κίτρινα θα έλεγε κανείς, αμυγδαλωτά και τεράστια, μια λίμνη φωτός που επιθυμούσες να βυθιστείς μέσα της και να χαθείς εκεί για πάντα.

Κάτι τέτοιο συνέβη και στον Δημήτρη αμέσως μόλις την κοίταξε. Είχε φέρει σε πέρας, χωρίς να διαμαρτυρηθεί στιγμή, όλη τη χαμαλοδουλειά –γιατί μπορεί να τα έβαζε με τα μέσα του που βρισκόταν εκεί, δεν υπήρχε όμως ποτέ περίπτωση να μην προσφέρει τον καλύτερό του εαυτό στη δουλειά που του ανέθεταν, αν μη τι άλλο αυτό το μήνυμα του το είχαν περάσει οι γονείς του– και τώρα ξαπόσταινε λίγο ακουμπισμένος στην πέτρινη μάντρα της αυλής, ρουφώντας νοχελικά και απολαυστικά το τσιγάρο του. Την είδε να μπαίνει μέσα αεράτη και χαμογελαστή, φορώντας ένα θαλασσί φόρεμα με λευκά, γυαλιστερά, δερμάτινα μποτάκια και λευκή κορδέλα στα μακριά καστανόξανθα μαλλιά της. Περπατούσε λίγο αμήχανα, με όχι και τόσο σταθερά βήματα, μάλλον τα τακούνια στα παπούτσια της τη δυσκόλευαν, κοιτάζοντας ταυτόχρονα με θαυμασμό τον στολισμένο κήπο μπροστά, με αποτέλεσμα να μην παρατηρήσει κάτι πέτρες που είχαν ξεκολλήσει από την πλακόστρωση, δημιουργώντας ανωμαλία στο έδαφος μπροστά της. Παραπάτησε, πανικός κυρίευσε το βλέμμα της, αμφιταλαντεύτηκε όσο μπορούσε, προσπαθώντας μάταια να ανακτήσει τη χαμένη της ισορροπία. Θα

είχε σωριαστεί σίγουρα κάτω η Ηλέκτρα, λερώνοντας ανεπανόρθωτα το απεγάδιαστο φόρεμά της, αν δεν είχε προλάβει να επέμβει ο Δημήτρης. Ως από μηχανής θεός, σωστή σανίδα σωτηρίας, την έπιασε στην αγκαλιά του, ανακόπτοντας την πτώση της. Ένωσε το κορμί της να σπαρταράει σαν το ψάρι από τον φόβο, την καρδιά της να χτυπά σαν ταμπούρλο, τα μάτια της σαν τρομαγμένου ελαφιού να σκοτεινιάζουν.

«Σ’ έπιασα!» της είπε χαμογελώντας, νιώθοντας παράλληλα το χέρι του ανεξέλεγκτο, σαν να είχε δική του βούληση, να της χαϊδεύει τρυφερά την πλάτη, βυθισμένο στα μεταξένια, λαμπερά μαλλιά της. Αφέθηκε για λίγο η Ηλέκτρα στην αγκαλιά του, τον ζύγισε με το χρυσαφένιο της βλέμμα, ηρέμησε η ταραγμένη από τη λαχτάρα ψυχή της και εντέλει απομακρύνθηκε από τα μπράτσα του σιγά σιγά και προσεκτικά. Έστρωσε και με τα δυο της χέρια το φόρεμά της και του χαμογέλασε ντροπαλά.

«Χίλια ευχαριστώ!» του είπε. «Θα είχα τσακιστεί στα σίγουρα αν δεν ήσασταν εδώ. Αυτά τα χαζά μπουτάκια φταίνε. Είπα στη μαμά να μην τα φορέσω, ήταν όμως ανένδοτη. Δώρο της θείας μου, βλέπετε! Σας ευχαριστώ, κύριε...»

«Δημήτρη!» της απάντησε. «Σκέτο, χωρίς το “κύριε”», πρόσθεσε, μην ξέροντας τι τον είχε ενοχλήσει περισσότερο, αυτή η συγκαταβατική προσφώνηση που αντιπαθούσε ούτως ή άλλως ή το γεγονός ότι η μικρή τού είχε απευθυνθεί στον πληθυντικό, θεωρώντας τον προφανώς πολύ μεγαλύτερο από την ίδια. Κι εδώ που τα λέμε, δεν είχε κι άδικο η Ηλέκτρα. Οκτώ ολόκληρα χρόνια ήταν αυτά που τους χώριζαν, και μάλιστα στην πιο κρίσιμη φάση, σε αυτή της μετάβασης από την παιδική ηλικία στην εφηβεία και αργότερα στα πρώτα χρόνια της ενηλικίωσης.

«Σ’ ευχαριστώ λοιπόν, Δημήτρη! Ηλέκτρα!» του είπε εκείνη, λες και υπήρχε περίπτωση να μη γνώριζε ήδη εκείνος, όπως και οποιοσδήποτε άλλος εκεί, το όνομά της.

«Χρόνια πολλά!» της απάντησε ο Δημήτρης, μη βρίσκοντας, όσο κι αν έστυβε το μυαλό του, κάτι πιο πνευματώδες να πει.

«Ευχαριστώ!» αποκρίθηκε και πάλι το κορίτσι χαμογελώντας κι έκανε να φύγει, να προχωρήσει μπροστά. Πανικοβλήθηκε τότε ο Δημήτρης, ένιωσε σαν να την έχανε, σαν να έπρεπε να προσπαθήσει με κάθε τρόπο να παρατείνει αυτή τη στιγμή λίγο παραπάνω.

«Έχω κι εγώ γενέθλια σήμερα!» σχεδόν της φώναξε. «Είμαι βέβαια πολύ πιο μεγάλος από εσένα...» συνέχισε κάπως λυπημένος.

«Αλήθεια;» τον ρώτησε η κοπέλα γεμάτη ενδιαφέρον. «Απίστευτη σύμπτωση... Τα πόσα κλείνεις;»

«Τα είκοσι ένα», απάντησε ο Δημήτρης διστακτικά, νιώθοντας για πρώτη φορά όχι και τόσο περήφανος που μεγάλωνε. Αν ήταν λίγο πιο μικρός, ίσως τα πράγματα να ήταν πιο εύκολα, συλλογίστηκε στενοχωρημένος την ώρα που εκείνη του ευχόταν για τα γενέθλιά του. Δε βρήκε τίποτε άλλο να της πει, κατέβασε το βλέμμα του μπροστά στη διεισδυτική ματιά της, ξεροκατάπτε αμήχανα νιώθοντας την προσιμονή της –για τι πράγμα αλήθεια;– και την παρατήρησε ηττημένος να οδεύει έπειτα από λίγο προς τους ομοίους της, που είχαν αρχίσει μάλλον να αναρωτιούνται τι την καθυστερούσε τόσο. Η τσιριχτή φωνή της μητέρας της, της κυρίας Αναστασίας, διέλυσε ολότελα το συννεφάκι στο οποίο είχε επιτρέψει στον εαυτό του για λίγο, για πολύ λίγο, ο Δημήτρης να βρεθεί.

«Ηλέκτρα! Τι κάνεις, κορίτσι μου, εκεί πέρα; Έλα, σε παρακαλώ, σε περιμένουμε όλοι κι εσύ χαζολογάς!»

Αναστέναξε βαθιά ο Δημήτρης βλέποντάς τη να αγκαλιάζεται με τους πρώτους στη σειρά φίλους και συγγενείς της κι ένιωσε έναν κόμπο να ανεβαίνει στον λαιμό του. Πόσο πολύ θα ήθελε κι εκείνος να την αγκαλιάσει έτσι... Ένιωθε ακόμα τη θέρμη του κορμιού της στο δικό του, το άρωμά της στα ρουθούνια του.

Είναι ξένη για εσένα! Κι αυτή και όλο της το σόι! σκέφτηκε κι ένιωσε μια ξινίλα να του ανακατεύει τα σωθικά. Γιατί, αν μη τι άλλο, η κοπέλα εκπροσωπούσε την κοινωνική τάξη που αυτός

μισούσε όπως ο διάβολος το λιβάνι. Κοίταξε το τεράστιο εργοστάσιο που υψωνόταν μπροστά του, σύμβολο στα μάτια του της κοινωνικής εκμετάλλευσης και του αιμοδιψούς καπιταλισμού, άφησε το βλέμμα του να πλανηθεί στον καλοντυμένο κόσμο –τους χοντρούς κυρίους με τα κοστούμια, τις γραβάτες και τα λιγδιασμένα από την μπριγιαντίνη μαλλιά και τις καλοβαλμένες κυρίες με τα ακριβά, αστραφτερά φορέματα– καθώς και στον πλουσιότατο μπουφέ.

Απίστευτη ξιπασιά! σκέφτηκε οργισμένος. *Τόσο φαγητό θα πάει χαμένο, την ώρα που τόσοι και τόσοι σχεδόν λιμοκτονούν.* Και μπορεί ο Δημήτρης να είχε υποστεί ένα είδος πλύσης εγκεφάλου πάνω σε πολλά θέματα από τους «συντρόφους» του εκείνη την εποχή, στο συγκεκριμένο όμως δεν είχε άδικο. Ο περισσότερος κόσμος τα έβγαζε πέρα πολύ δύσκολα και σίγουρα τέτοιου τύπου γιορτές ήταν τουλάχιστον προκλητικές.

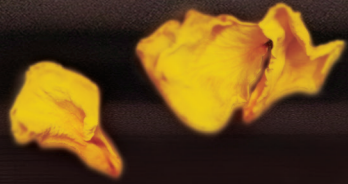
Έφτυσε αηδιασμένος στο χώμα και κίνησε προς τη μεγάλη καγκελόπορτα να φύγει. Είχε τελειώσει η δουλειά του εκεί πέρα. Κι ας ήταν σίγουρος πως θα τον αναζητούσε η μάνα του αργότερα. Ούτε λεπτό δεν άντεχε να μείνει άλλο στο εργοστάσιο. Καμία σχέση δεν ήθελε να έχει με αυτούς τους ανθρώπους. Τα πλούτη και οι φανφάρες τους τον άφηναν παγερά αδιάφορο. Εκείνος είχε πιο σημαντικά πράγματα να ασχοληθεί, και ανάμεσα σε αυτά ήταν άλλωστε και το να τους εξαφανίσει, ως κοινωνική τάξη και ιδεολογία, όχι ως άτομα. Οι δικές του ιδέες δεν είχαν φτάσει ακόμα σε τέτοια ριζοσπαστικά επίπεδα, γνώριζε όμως καλά πως υπήρχαν άλλοι στους κόλπους των «συντρόφων» του πολύ πιο έτοιμοι για δράση, άνθρωποι που ήταν πεπεισμένοι πως η ισότητα ευκαιριών και η κοινωνική δικαιοσύνη μπορούσε να έρθει και να εδραιωθεί μονάχα με αίμα. Δεν ανήκε σε αυτούς ο Δημήτρης. Η κοινωνική επανάσταση που φαντασιωνόταν εκείνος είχε πιο ειρηνικό χαρακτήρα, ήταν πιο ιδεαλιστική, κι ας είχε κι εκείνη στο επίκεντρο την ανατροπή. Μια ανατροπή όμως που προφανώς θα λάβαινε χώρα με το γά-

ντι κι όχι με το μαχαίρι. Είκοσι ενός ετών γινόταν σήμερα και το μυαλό του ήταν ήδη γεμάτο από ιδέες και ιδεατές καταστάσεις. Τόσο η άγνοια και το αθώο της ηλικίας του, όμως, όσο και η ανατροφή του και η καλή καρδιά του δεν του επέτρεπαν στην ουσία να δει τους συνανθρώπους του –όσο διαφορετικοί κι αν ήταν εκείνοι από τα πιστεύω του και από τον ίδιο– ως εχθρούς που έπρεπε να αφανιστούν.

Η γιορτή είχε κατά κοινή παραδοχή μεγάλη επιτυχία. Η ευχάριστη ατμόσφαιρα σε συνδυασμό με την όμορφη βραδιά, τη μουσική, τα φαγητά και τα άφθονα ποτά είχαν εξασφαλίσει την καλή διάθεση όλων των παρευρισκομένων. Ή τουλάχιστον σχεδόν όλων. Γιατί το τιμώμενο πρόσωπο είχε πληγιάσει τα πόδια του –έφταιγαν βέβαια και τα καινούργια μποτάκια γι' αυτό– ψάχνοντας πάνω κάτω την αυλή με ένα κομμάτι τούρτα στα χέρια. Ούτε τα δώρα της που σχημάτιζαν κανονικό βουνό στην εντυπωσιακή είσοδο του εργοστασίου δεν είχε ενδιαφερθεί να ανοίξει.

«Αργότερα!» απαντούσε κάθε φορά στις σχετικές παραινήσεις της μητέρας της και απομακρυνόταν και πάλι με την τούρτα στο χέρι. Δεν τον βρήκε πουθενά. Ήταν λες και είχε ανοίξει η γη και τον είχε καταπιεί. Ξεθεωμένη σωριάστηκε εντέλει σε μια πολυθρόνα κι άρχισε να τσιμπολογάει άκεφα το γλυκό από το πιατάκι. Δεν είχε συνειδητοποιήσει ότι θα της στοίχιζε τόσο η απουσία του, όταν σκέφτηκε να τον αναζητήσει προκειμένου να του προσφέρει ένα κομμάτι από την τούρτα της. Μάλιστα, είχε κρύψει κι ένα κεράκι και σπύρτα στην τσέπη της, για να το σβήσει εκείνος για τα δικά του γενέθλια. Της είχε φανεί πολύ ωραία ιδέα, μην έχοντας καταλάβει ακόμα πως εκείνος, ο νεαρός με το καθαίο σκούρο βλέμμα, τα ατίθασα καστανά τσουλούφια και τα γερά, μυώδη μπράτσα, είχε μονοπωλήσει τις σκέψεις της ολόκληρο το βράδυ. Αναστέναξε βαθιά και ξαφνικά ένιωσε πως όλα γύρω της ήταν ανούσια. Μελαγχόλησε χωρίς να ξέρει το γιατί, ένιωσε με έκπληξη τα μάτια της να βουρκώνουν,

την ψυχή της να βυθίζεται σε μαύρη απελπισία. Για τίποτα δεν είχε όρεξη πια. Ούτε για πάρτι ούτε για δώρα ούτε για μουσική και χορό. Γιατί για πρώτη φορά η Ηλέκτρα ένιωθε στην καρδιά της αυτόν τον χαρακτηριστικό πόνο που μονάχα ο έρωτας μπορούσε να γεννήσει. Έναν πόνο στον οποίο ούτε μπορούσε ούτε ήθελε να αντισταθεί.

Θεσσαλονίκη 1935

Η Ηλέκτρα δεν έπρεπε να ερωτευτεί τον Δημήτρη. Ο Δημήτρης δεν έπρεπε να ερωτευτεί την Ηλέκτρα. Κι όμως, σε πείσμα των διαφορετικών κόσμων από τους οποίους προέρχονται, της αδυσώπητης δικτατορίας που ζυγώνει και του πολέμου που απλώνεται σαν μαύρο σύννεφο, ο έρωτάς τους είναι κεραυνοβόλος, απόλυτος και συνάμα σαρωτικός.

Σε μια εποχή όπου όλα αλλάζουν και το σκοτάδι έχει κυριαρχήσει στο φως, σε μια κοινωνία όπου αδελφός προδίδει και σκοτώνει αδελφό, σε μια πραγματικότητα όπου τα πάντα –ακόμα και η ίδια η σιωπή– καθορίζονται από την πολιτική απόχρωση που τους αποδίδεται, εκείνοι δε διστάζουν να ακολουθήσουν τον μόνο δρόμο που μπορούν, εκείνον που προστάζει η ψυχή τους. Και μάλιστα με όποιο τίμημα, με κάθε κίνδυνο, με μόνη ελπίδα το όνειρο που κάποιοι τους αρνήθηκαν να ζήσουν.

Άνθρωποι διχασμένοι, μεταμορφωμένοι σε σαρκοβόρα θεριά σε έναν κόσμο, μια χώρα, μια πόλη, μια οικογένεια που παραπαίει στη δίνη του πολέμου. Όχι μόνο του μεγάλου, αλλά κι εκείνου του άλλου, του πιο βρόμικου και ανίερου, του πιο σπαρακτικού και άδικου, του Εμφυλίου.

Πόσες φορές μηδενίζει το ρολόι της ζωής;

Πόσες φορές μπορεί να ξεκινήσει κανείς από την αρχή;

Και πόσο «άλικο» μπορεί να είναι το παρελθόν, όταν εισβάλλει απρόσκλητο με τη μορφή τετράγωνων, κατακόκκινων φακέλων στο παρόν, ανατρέποντας το μέλλον;

Εκδόσεις **ΨΥΧΟΓΙΟΣ**

www.psychogios.gr

ISBN: 978-618-01-2634-1

9 786180 126341

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 21458

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η